

Mark E. Hauber

ZIUA PĂSĂRILOR

O POVESTE ÎN 24 DE ORE
ȘI 24 DE PĂSĂRI

Ilustrații de Tony Angell

Traducere din limba engleză de Mugur Butuza

Editura Paralela 45

Director de producție editorială: Ionuț Burcioiu

Redactare: Mugur Butuza

Corectură: Gabriela Grigorescu

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Pregătire de tipar: Marius Badea

Consultant științific: biolog Vlad Cioflec

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HAUBER, MARK E.

Ziua păsărilor : o poveste în 24 de ore și 24 de păsări / Mark E. Hauber ;

il. de Tony Angell ; trad. din lb. engleză de Mugur Butuza. – Pitești :

Paralela 45, 2025

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-973-47-4367-4

I. Angell, Tony (il.)

II. Butuza, Mugur (trad.)

087.5

59

Bird Day. A Story of 24 Hours and 24 Avian Lives

Mark E. Hauber

© 2023 by Mark E. Hauber. All rights reserved.

Illustrations © 2023 by Tony Angell. All rights reserved.

Romanian edition published by arrangement with

Agentia literara LIVIASTOIA

Copyright © Editura Paralela 45, 2025

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

Cuprins

PREFAȚĂ	7
NOTA ILUSTRATORULUI	11
MIEZUL NOPTII	Striga (PE TOT GLOBUL) 15
1 A.M.	Kiwi pestriță mică (AOTEAROA – NOUA ZEELANDĂ) 19
2 A.M.	Guácharo (AMERICA DE SUD) 25
3 A.M.	Kākāpō (AOTEAROA – NOUA ZEELANDĂ) 29
4 A.M.	Privighetoarea roșcată (EURASIA) 35
5 A.M.	Trupialul negru de cireadă (AMERICA DE NORD) 39
6 A.M.	Ochi-de-argint (AUSTRALASIA) 47
7 A.M.	Colibriul-albină (CARAIBE) 53
8 A.M.	Sturzul cu piept roșu (AMERICA DE NORD) 59
9 A.M.	Papagalul eclectic (AUSTRALASIA) 65
10 A.M.	Păunul (ASIA, INTRODUS PE TOT GLOBUL) 71
11 A.M.	Rața cu cap castaniu (EURASIA) 77

AMIAZA	Pasărea furnicilor ocelată (AMERICA CENTRALĂ)	81
1 P.M.	Pasărea secretar (AFRICA)	87
2 P.M.	Pinguinul imperial (ANTARCTICA)	91
3 P.M.	Graurul superb (AFRICA)	95
4 P.M.	Cucul (EURASIA)	101
5 P.M.	Maina comună (ASIA, INTRODUSĂ PE TOT GLOBUL)	105
6 P.M.	Caprimulgu cu pavilioane (AFRICA)	111
7 P.M.	Becațina mare (EURASIA)	115
8 P.M.	Uliul liliecilor (AFRICA ȘI ASIA)	121
9 P.M.	Stârcul de noapte (PE TOT GLOBUL)	125
10 P.M.	Petrelul lui Cook (AOTEAROA – NOUA ZEELANDĂ)	131
11 P.M.	Măcăleandru (EURASIA)	137
EPILOG		143
MUȚUMIRI		147
BIBLIOGRAFIE		149
INDEX		155

Prefață

Ce *fac* oare păsările toată ziua? Trebuie să găsească terenuri de hrănire abundente, să se protejeze de intruși și competitori, să-și încălzească puii vulnerabili și să se pună la adăpost de prădători. Pentru a realiza toate aceste sarcini, păsările sunt ocupate în majoritatea timpului cât sunt treze. Iar unele dintre ele țin un ochi deschis chiar și când dorm!

Cărticica aceasta este rezultatul interesului meu vechi de decenii față de comportamentul păsărilor. Veți vedea că fiecare capitol acoperă o oră a zilei și o pasăre, fie că e vorba de păunul care-și etalează trena flamboiantă pentru a atrage partenerere, fie de cucul care-și deschide penele cenușii în evantai pentru a ține la distanță lăcarii de stuf cât timp își depune în taină oul în cuibul lor. Urmărind în fiecare oră câte o altă pasăre, vom descoperi un stol de

personaje interesante. Dis-de-diminează observăm păsările kiwi din Noua Zeelandă, aproape oarbe și care se ghidează cu ajutorul mirosului pentru a vâna râmele care le sunt pradă. O oră mai târziu, suntem în compania păsărilor guácharo din America de Sud, navigând în noapte și prin peșterile întunecate care le sunt adăpost cu ajutorul ecolocației, asemenea liliecilor. Chiar înainte de răsărit, o luăm pe urmele trupialului negru de cireadă tocmai când invadează cuibul altei păsări pentru a-și depune oul. Dar ce se întâmplă după aceea cu oul acestui intrus? Doar câteva ore mai târziu, privim un sturz cu piept roșu descoperindu-l și azvârlindu-l din cuibul său. În lumina soarelui de amiază, diminuată și filtrată de frunzișul des înainte să ajungă pe solul pădurii tropicale, urmărim pasărea ocelată a furnicilor, adevărata câștigătoare a raidului întreprins de o colonie de furnici, devorând insectele care fug din bătălia cu cele din urmă pentru a se salva. Nu mă pot gândi la un fel mai bun de a-mi petrece ziua.

Distribuția pe care am adunat-o în paginile acestea este diversă și variată din punct de vedere geografic – ceea ce ne poate ajuta să ne facem o imagine despre biodiversitatea, dar și despre fragilitatea planetei noastre. Vom călători pe fiecare continent în numai douăzeci și patru de ore – o adevărată zi a păsărilor!

Mark E. Hauber

Berlin, Germania, și Urbana, SUA

Nota ilustratorului

Cartea aceasta ridică nivelul felului în care ne gândim la păsări și lărgeste înțelegerea și, prin urmare, prețuirea lor. De-acum putem privi păsările ca pe niște extraordinare specii coexistente, care-și urmează drumul în viață cu o precizie și într-o cadență impresionantă.

Ce m-a frapat la recitirea acestei cărți este că acțiunile fiecărei păsări sunt excepționale. Faptul că aceste acțiuni sunt realizate de-a lungul întregii vieți a păsărilor, le fac încă și mai remarcabile. Cititorul își poate închipui un uliu al liliecilor, un caprimulg, o pasăre a furnicilor repetând peripețiile prin care trec în căutarea hranei zi după zi și noapte după noapte. Vacanțele nu sunt, pentru ele, o opțiune.

Pentru a realiza portretul subiecților noștri am folosit penița și cerneala, concentrându-mă asupra

naturii dramatice a ceea ce descrie Mark în textele sale. Mark și cu mine am discutat acest proiect de mai multe ori înainte să mă lansez în imaginarea activităților și a mediului păsărilor. A fost o încântare să colind prin subarboretul unei insule neozeelandeze împreună cu un kākāpō, să-mi imaginez pasărea secretar în savana africană pârjolită de soare, năpustindu-se asupra unui șarpe mamba negru și strangulându-l, sau să fiu alături de pasărea furnicilor în timp ce urmărește o coloană a armatei furnicilor în pădurile tropicale din America Centrală. Bineînțeles, era foarte important să redau fiecare pasăre cu acuratețe, atât în privința formei, cât și a penajului, dar am vrut să le reprezint într-o manieră care să transmită și admirația mea pentru strategiile excepționale pe care le folosesc pentru a supraviețui, într-un anumit moment și în medii uimitoare.

Narațiunile vii cuprinse în această carte îi oferă cititorului o serie de informații noi și fascinante. Speranța mea este că desenele mele, rezultate din

această colaborare, vor constitui suplimentele vizuale care vor aduce *Ziua Păsărilor* pe deplin la viață.

Tony Angell
Seattle, SUA

MIEZUL NOPTII

Striga

Tyto alba

(PE TOT GLOBUL)

Auzind fojgăiala unui șoarece de câmp pe solul pădurii, vedem o strigă ivindu-se din întuneric, gata să-și prindă prada.

Dacă nu vă petreceți vara în nordul sau sudul extrem, miezul nopții înseamnă întuneric profund atât pentru plante, cât și pentru animale, inclusiv pentru oameni. Sigur, unele specii acceptă noaptea; acestea se bazează pe mirosuri, sunete, ba chiar și pe câmpul magnetic al Pământului pentru a se deplasa. Dar, cum majoritatea păsărilor depind de văz, ne-am

putea aștepta ca această zi a păsărilor să aibă un debut somnoros și întunecat. Nici vorbă! Multe păsări sunt cât se poate de active la această oră, inclusiv bufnițele care au evoluat astfel încât să se orienteze și să-și vâneze prada chiar și în lumina cea mai scăzută. Probabil că nu există un exemplu mai bun de astfel de păsări decât striga.

Strigile trăiesc cam peste tot, cu excepția Antarcticii. Însă nu trebuie să înțelegem de-aici că nu sunt interesante. Strigile pot vâna în întunericul cel mai adânc. Ele aud zgomotele ușoare pe care le fac șoarecii de câmp sau de casă, șobolanii și alte rozătoare și le pot localiza în timp ce acestea mișună noaptea prin stratul de frunze uscate de pe sol. Pentru aceasta, bufnițele însele trebuie să fie discrete – și chiar sunt, căci zboară atât de silențios în timp ce vânează, încât sunt capabile să sesizeze chiar și cele mai slabe sunete ce se aud de sub ele. Strigile par niște păsări relativ mari, însă corpul lor nu este mai masiv ori mai greu decât acela al unui porumbel. Doar că sunt acoperite

cu pene foarte delicate pentru a reduce cât mai mult posibil zgomotele în timpul zborului. Aripile mari și corpul ușor facilitează acest zbor silențios și lent. Datorită aripilor lor, bufnițele pot chiar să zboare la punct fix în timp ce își localizează potențiala pradă în straturile ce acoperă solul.

Să auzi e una, dar, de fapt, cum își depistează strigile prada în întuneric? Spre deosebire de multe alte bufnițe ale căror urechi sunt dispuse simetric, orientarea penelor de pe capul strigii o ajută la direcționarea sunetelor către urechi, care sunt dispuse la înălțimi diferite. Această dispunere asimetrică a urechilor ajută striga să sesizeze cu mai multă acuratețe modificările subtile de direcție și de intensitate a zgomotelor produse de un șoarece. Ceea ce îi permite să audă și chiar să-și creeze hărți mentale tridimensionale – corelând zgomotul cu distanța la care se află sursa acestuia, în sus sau în jos.

Din fericire, aerul e uscat în noaptea aceasta. Ploile nocturne sunt inamicii strigilor, căci le umezesc

penele, ceea ce face ca zborul lor să nu mai fie la fel de silențios; în plus, ploaia produce și zgomote de fundal, căzând pe frunzele uscate și acoperind astfel sunetele micilor mamifere care o zbughesc pe sol.

Ploaia îl stânjenește pe vânător, însă stelele, luna și chiar lumina artificială a așezărilor omenești îl pot ajuta. De multe ori, la ora miezului nopții, îi furnizează strigii repere vizuale care o ajută în zborul său. Ba mai mult, cum ochii acestor bufnițe sunt de două ori mai sensibili decât ai noștri, ele sesizează cu ușurință cele mai mărunte mișcări ale rozătoarelor, fie că sunt luminate de lumina lunii sau scufundate în cel mai deplin întuneric.

1 A.M.

Kiwi pestriță mică

Apteryx owenii

(AOTEAROA – NOUA ZEELANDĂ)

Ceva miroase bine. Pentru kiwi pestriță mică, asta înseamnă o rămă care se zvârcolește în întuneric.

Pe insula de două sute de hectare numită Tiritiri Matangi, în largul istmului Insulei de Nord (sau Te Ika-a-Maui) a Noii Zeelande (altfel spus, Aotearoa), și la cam treizeci de kilometri nord-est de Auckland (sau Tamaki Makaurau), trăiesc trei grupuri unice de păsări nezburătoare. Două dintre ele, specia de kiwi despre care vorbim și pinguinul albastru mic (sau *kororā*), nu se arată decât noaptea. Ceea ce le ajută

să evite prădătorii, căci se pot furișa prin întuneric. (Cea de-a treia specie, găinușa albastră neozeelandeză – *takahe* –, se folosește de penajul verde-albastru pentru a se camufla în smocurile de iarbă ale câmpurilor.) Kiwi pestriță a evoluat dintr-o străveche linie de păsări înrudite cu struții. Verii gigantici ai păsării kiwi, păsările moa – unele specii erau chiar și de două ori mai mari decât struții de azi –, nu mai hălăduiesc pe insulele Noii Zeelande pentru că oamenii le-au vânat până la extincție, la numai o sută de ani după ce au ajuns pentru prima oară în ținuturile acestea, cu aproximativ o mie de ani în urmă.

Cât despre pasărea kiwi pestriță, deși pare a fi o pradă improbabilă, este și ea amenințată cu dispariția. Este prea mică pentru a face față numeroaselor mamifere prădătoare – hermeline, dihori domestici, dar și câini și pisici sălbătice – pe care oamenii le-au adus în Noua Zeelandă. Din fericire, insula Tiritiri Matangi servește drept sanctuar al lor, altfel spus e un loc de unde conservațiștii au înlăturat prădătorii și

țin toate mamiferele la distanță – cu excepția vizitatorilor umani. Astfel, regăsindu-și siguranța, păsările kiwi pot trăi chiar mai mult de treizeci de ani.

Asemenea strigii despre care abia am discutat, kiwi pestriță mică își petrece majoritatea nopților vânând. Pasărea kiwi nu este deranjată de întuneric pentru că, oricum, nici la lumina zilei nu prea vede. În schimb, aceste păsări aproape oarbe se bazează pe nările situate în vârful ciocului pentru a depista mirosul unei râme delicioase sau al unui soi de greiere nezburător neozeelandez, *weta*. În majoritatea timpului, pasărea kiwi își petrece noaptea solitară, pufnind pentru a-și elibera căile respiratorii de țărână.

În timpul sezonului de reproducere însă, femelele și masculii intră în contact unii cu alții! Poate e mai bine că nu au un văz prea bun, dat fiind penajul lor prăfuit și adesea plin de purici. Oricum ar fi – păsările kiwi se folosesc de vocile lor pentru a-și atrage partenerii. Uneori se cheamă pe rând, alteori se angajează în duete – una dintre păsări începe să cânte, iar cealaltă

i se alătură pentru a executa împreună o serie de chemări repetate. În această noapte, pe insula Tiritiri Matangi, se pot auzi și un duet, și o pasăre solitară fornăind în timp ce traversează solul întunecat al pădurii.

Rezultatul final al acestui cântec de împerechere este cel mai mare ou relativ la greutatea corporală dintre toate ouăle de păsări: un ou de kiwi poate cântări chiar și un sfert din greutatea femelei care-l depune. Pentru a produce un ou atât de mare, este nevoie de o cantitate colosală de energie și timp. Femela nu poate depune mai mult de două ouă per pontă. În schimb, sarcina de a cloci oul îi revine masculului – iar el stă cu obstinație pe ou, într-o vizuină subterană, zi și noapte, chiar și două luni. Avantajul depunerii unui ou mare este că din el iese un pui mare. Juvenilul de kiwi nu este hrănit decât cam o lună înainte de a-și reclama independența, pufnind apoi pe drumul său, prin hățișurile pădurii.